

michael morpurgo

❧ Beowulf ❧

Ilustrații de
Michael Foreman

Traducerea din limba engleză de
Alina Popescu

nemi

*Lui Jaqueline Korn,
cu toată dragostea și mulțumirile mele – M.M.*

*Fraților mei mai mari, care, în 1941,
m-au salvat de invadatorii
de peste recea Mare a Nordului – M.F.*

MULȚUMIRI

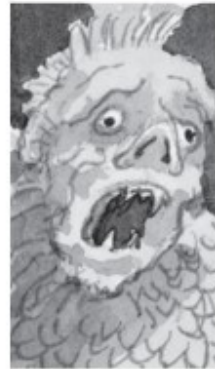
Nu sunt un specialist în literatura engleză veche, astfel că, inevitabil, cercetările mele în vederea scrierii acestei repovestiri au la bază o serie de alte repovestiri și traduceri făcute de poeți, specialiști și povestitori. Printre numeroasele mele surse de inspirație în alcătuirea unei versiuni proprii a poveștii lui Beowulf, menționez textele aparținând următorilor prozatori și poeți: Seamus Heaney, Rosemary Sutcliff, Kevin Crossley-Holland și Michael Alexander.

M.M.

NOTA TRADUCĂTORULUI

Pentru traducerea în limba română, de referință a fost traducerea din 1969 a lui *Beowulf* aparținând celor doi mari angliști, Dan Duțescu și Leon Levițchi, cu note de Virgiliu Ștefănescu-Drăgănești, publicată la Editura pentru Literatură Universală.

**BEOWULF și
GRENDEL,
MONSTRUL
NOPTII**

Plecați urechea și cu luare-aminte mă ascultați, prieteni, căci vă voi istorisi o poveste ce spusă este de o mie de ani și chiar mai bine. O fi ea poveste veche, dar, după cum veți descoperi, ne tulbură și ne înspăimântă și astăzi la fel de mult ca pe strămoșii noștri, fiindcă tot ne mai temem de răul care pândește în întuneric și dincolo de el. Știm cu toții că vine o vreme când, fiecare în felul său, trebuie să-și înfrunte temerile și să se lupte cu un monstru al nopții care, de ar putea, la cel mai mic prilej ne-ar năvăli în case și în suflete.

Așa că dați anii înapoi, până către veacul al V-lea după nașterea lui Hristos, și veniți cu mine peste marea cea mare, către tărâmurile Nordului pe care astăzi le cunoaștem drept Suedia, Norvegia și Danemarca, spre străvechile ținuturi vikinge ale danilor și geaților¹, anglilor și iuților². Acestea vor fi timpul și locul în care se va depăna povestea noastră de curaj și cruzime,

¹ Un trib germanic din partea de nord a Suediei.

² Un trib germanic originar din peninsula daneză Iutlanda, ai cărui membri au migrat în Britania, devenind, alături de angli și saxoni, strămoșii englezilor de astăzi.

în care viteazul Beowulf se va lupta cu puterile întunericului, întâi cu mârșavul monstru Grendel, apoi cu cotoroașa de maică-sa și, în sfârșit, cu temutul balaur din adâncuri.

Povestea începe așa cum încep toate poveștile, adică înainte de a începe, căci există întotdeauna o mamă înainte de altă mamă și un rege înainte de alt rege. În Dania¹, toate marile căpetenii, vlăstarele de viță nobilă ale marelui și bunului rege Scyld, îi călcau pe urme, rămânând neclintite în fața dușmanilor și credincioase prietenilor. Regatul înflorea și din cuceririle lor se îmbogățea, astfel că poporul trăia în bunăstare și fericire. Temut de vrăjmași, iubit de prieteni, regatul danilor a ajuns la măreție și putere în lume.

Apoi a venit la tron Hrothgar, fiul bătrânului rege Healfdene, strănepot al lui Scyld, sortit să fie cel mai strălucit rege-războinic dintre toți. Aprig în lupte, Hrothgar s-a întors din războaiele lui de cucerire cu mai multe comori decât se văzuseră ori se visaseră vreodată în Dania. Cum era însă și darnic și bun părinte poporului său,

¹ Danemarca.

acesta îi dădea întotdeauna și cu bucurie ascultare. Auzind de strălucitele lui victorii pe câmpul de bătălie, tot mai mulți războinici veneau să i se alătore. Le părea, cum îi părea și lui, că puterea și bogăția regelui danilor aveau să fie fără de sfârșit. Regatul era la adăpost de dușmani, iar oamenii se încălzeau la focul din vatră și mâncau pe săturate. Era, în adevăr, un tărâm al dulcii mulțumiri.

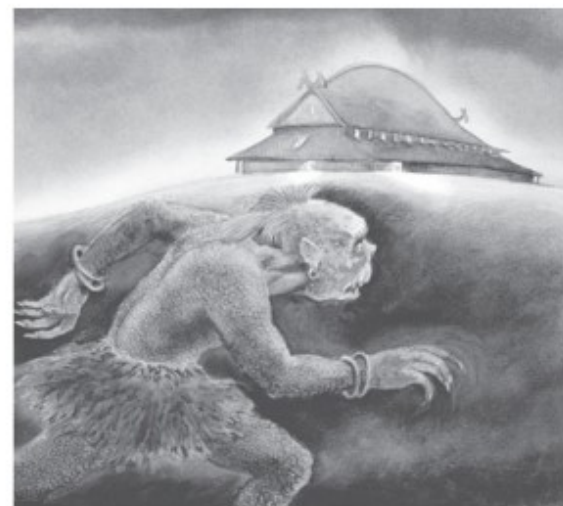
Spre a sărbători acești ani de belșug și înflorire, Hrothgar a hotărât să înalțe pentru poporul lui o uriașă sală de ospete¹. Trebuia, a poruncit el, să fie mai mare și mai frumoasă decât orice palat ridicat vreodată. S-a folosit doar lemn din cel mai bun, și-au fost tocmiți meșterii cei mai iscusiți. La chemarea lui Hrothgar, aceștia s-au adunat de pe tot cuprinsul Daniei să ajute la înălțarea mărețului palat, astfel că el a fost gata cât ai clipi. Și era mai falnic decât își închipuise regele că ar putea fi. În chip de mulțumire, Hrothgar a împărțit

¹ În original *mead-hall*, aceasta era o construcție cu o singură uriașă încăpere destinată ospetelor. Începând cu secolul al V-lea, tot aici locuiau și regele și războinicii acestuia. Pentru traducerea de față, am alternat „sală de ospete” cu „palat”.

tuturor inele și brățări din aur strălucitor. Niciun rege nu s-ar fi putut arăta mai binevoitor, niciun supus mai mândru și mai fericit. Seară de seară au petrecut în Heorot și au ascultat muzica harpei și cântul bardului¹. Și-n fiecare seară, poetul

¹ Cultura vechilor popoare germanice era în întregime orală, istoria și legendele fiind transmise prin intermediul poveștilor, al poemelor recitate pe muzică, atât în casele oamenilor, cât și la curțile regilor sau nobililor. Poemele erau caracterizate mai ales prin folosirea intensă a aliterăției, dar și printr-un mijloc stilistic numit *kennig*, o sintagmă cu valoare simbolică, prin care se numește fără a numi. De pildă, „furtună de săbii” face referire, în mod indirect, la o „bătălie”. Adesea aceste sintagme conțineau trimiteri la mitologia nordică și la străvechi legende, pentru a le înțelege publicul având nevoie de bune cunoștințe anterioare.

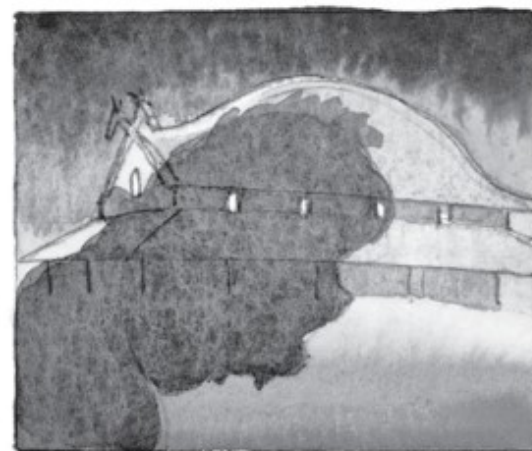
le spunea povestea pe care toți îndrăgeau s-o audă: despre cum Domnul a făcut pământul cu toate frumusețile sale, cu munții și pajiștile, cu mările și cerul; cum a făcut soarele și luna să îi dea lumină, grânele și copacii să crească din el; cum a dat ființă și a suflat viață în toate jivinele care se târăsc, se furișează ori se mișcă pe uscat, în mare sau prin văzduh. Și pe om tot El l-a făcut, să își ducă zilele în acest rai. Împrejurul focului din vatră toți ascultau povestea depănată de bard, vrăjiți, subjugați și fermecați.

Însă nu doar ei ascultau. Dincolo de zidurile Heorotului, în umbră și-ntuneric pândea un dușman venit din însuși iadul, monstrul Grendel,

vrăjmaș jurat al lui Dumnezeu și-al omului, o fiară născută din păcat și rușine. Grendel a auzit minunata poveste a facerii lumii de către bunul Dumnezeu, care, minunată fiind, era nesuferită urechilor lui. A auzit și dulcea muzică a harpei și, după aceea, râsul plin de veselie ce răsuna în sala de ospete în timp ce cornul cu mied¹ era trecut din mână-n mână. Nimic, niciodată nu stâr-nise mai cumplit mânia fiarei, care noapte de noapte era silită să asculte toată acea bucurie și armonie. Era mai mult decât putea să îndure inima ei haină.

Noaptea în care Grendel s-a dezlănțuit a fost cea mai întunecată dintre toate. Monstrul a așteptat până ce Hrothgar s-a dus la culcare, până ce mai rămăseseră doar nobilii care îl vegheau. Aceștia dormeau duși când fiara s-a năpustit, căzând asupra lor atât de pe neașteptate și cu asemenea sălbăticie și furie, că niciunul n-a scăpat din groaznicul măcel. Treizeci de

¹ Sau hidromel, o băutură slab alcoolizată, obținută din fermentarea mierii de albine amestecate cu apă. Popoarele nordice foloseau vase făcute din corn de animal, lemn sau chiar piatră, și foarte rar de ceramică.

curteni a răpus în setea lui de sânge, la fel de crud și fulgerător în împărțirea morții ca o vulpe scăpată într-o poiată. Nu a lăsat unul în viață, ci i-a cărat pe toți în bârlogul lui, să se ospăteze în voie din trupurile însângerate. Abia la ivirea zorilor au găsit Hrothgar și războinicii lui grozava dovadă a măcelului din Heorot. Duse erau acum veselia și muzica. Hrothgar ședea tăcut, cuprins de durere și deznădejde. Războinicii jeleau și ei pierderea prietenilor și fraților de arme. Cu toții erau împietriți de cruzimea fără seamăn a cumplitului demon al întunericului. Grozăviile însă nu se isprăviseră, căci în noaptea următoare Grendel

a venit iar, furișându-se prin ceața smârcurilor și prin păduri, către Heorot. În astă vreme, războinicii ridicaseră întărituri solide și se credeau în afară de orice primejdie. Nu aveau cum să știe că nicio întăritură nu îi putea apăra de ființa aceea demonică. În turbarea lui, Grendel s-a năpustit în palat și i-a măcelărit pe toți cei pe care i-a găsit acolo, ghiftuindu-se după pofta inimii. Pe nimeni nu a cruțat.

Din noaptea aceea, nimeni, nici măcar Hrothgar, nu a mai îndrăznit să doarmă în Heorot. Și astfel, marea sală de ospete s-a golit și goală a rămas. În Dania împărătea de-acum monstrul Grendel, o domnie a groazei, care nu le dădea pace lui Hrothgar și supușilor lui, bărbați, femei și copii deopotrivă, oriunde s-ar fi aflat ei. Vreme de douăsprezece lungi ierni, Grendel s-a războit neîncetat cu dani, alegându-și prada la întâmplare și dintre cei neprihăniți și bolnavi, copii și prunci nou-născuți. Nu arăta strop de milă.

Iar și iar se întorcea în locurile de vânatoare, mereu nevăzut în bezna nopții. Niciun plan

ticluit de Hrothgar și thanii¹ lui nu îi apăra de furia monstrului, nicio rugăciune către Cel Atotputernic, nicio ofrandă adusă vechilor zei păgâni, oriunde ar fi lovit fiara, în orice gospodărie, în orice colibă. Oriunde și pretutindeni. Nimic nu putea să pună capăt nesfârșitului șir de prădăciuni. O grea și neagră mâhnire cuprinsese întregul ținut, alungând orice urmă de bucurie, orice nădejde. Însuși nobilul Hrothgar ședea, împovărat de tristețe. Din adâncurile deznădejdii lui, regele nu vedea nicio scăpare din coșmarul ce atât de des se abătea asupra poporului său, din pricina temutului monstru.

Povestea cumplitei sorți ce o îndurau, noapte de noapte, Hrothgar și ai lui se răspândise în cele patru zări. Vestea trecuse și marea, pe tărâmul regelui Hygelac al geaților, de multă vreme prieteni credincioși ai regatului danilor.

¹ Comandant de oști.